

Falowanie przeszłości

XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich

Sławomir Iwasiów, Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Wybór Szczecina na miejsce obrad XIX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich miał swoje konsekwencje. Przede wszystkim – w ramach naukowej konwencji, wypełnionej referatami, dyskusjami panelowymi i prezentacjami – w tym roku to głównie miasto i region Pomorza Zachodniego stały się przedmiotem zainteresowania badaczy z polskich oraz zagranicznych ośrodków naukowych. Tematem przewodnim Zjazdu Historyków, który odbył się w dniach 17–21 września 2014 roku, była bowiem szeroko pojmowana problematyka morska i wszelkie konotacje – nie tylko historyczne, ale także kulturowe, polityczne czy urbanistyczne – dotyczące Morza Bałtyckiego. Oprócz naukowych zmagania zaplanowano atrakcje, między innymi sympozja w mniejszych miastach regionu połączone z turystyką edukacyjną.

Szczecin jest uważany za miejsce z wielu powodów wyjątkowe: wielonarodowa i wieloetniczna przeszłość (słowiańska, skandynawska, germańska), pograniczny charakter, a przede wszystkim bliskość Bałtyku sprawiają, że trudno jednoznacznie opisać tożsamość miasta.

Z takiej perspektywy program obrad XIX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich zapowiadał pogłębioną refleksję nad historią Szczecina, której skomplikowa-

ny przebieg do dzisiaj jest przedmiotem publikacji i debat o charakterze naukowym. Czy potrzebujemy nowej narracji na temat Szczecina i jego dziejów? Jaki wpływ na region miała i ma do dzisiaj bliskość Bałtyku? Jakie miejsce zajmuje Pomorze Zachodnie w granicach współczesnej, zjednoczonej Europy? To tylko niektóre z kluczowych pytań padających podczas zjazdowych sesji. Odpowiedzi na nie – formułowane w referatach i dyskusjach – są częścią większego, w Szczecinie realizowanego od lat przedsięwzięcia, które polega na układaniu spójnej opowieści o mieście.

Celem organizatorów było spojrzenie na historię miasta, regionu i kraju przez pryzmat Morza Bałtyckiego. Z takiego punktu widzenia morze staje się łącznikiem, i to nie tylko w oczywistym, geograficznym sensie, ale także odgrywa rolę kulturowego spoiwa między różnymi narodami, tradycjami i językami. Bałtyk stanowił dla regionu zachodniopomorskiego, a szerzej patrząc, zarówno dla państwa polskiego, jak i dla innych narodów stykających się z nadbałtycką kulturą, przestrzeń, która umożliwiała utrzymywanie efektywnych kontaktów na wielu polach – społecznym, ekonomicznym, administracyjnym. Bliskość Bałtyku zapewniała przez stulecia Polsce i Pomorzu Zachodniemu rozwój porównywalny z innymi państwami i regionami należącymi do Europy.

W tegorocznym Zjeździe wzięło udział około 3000 osób z różnych ośrodków naukowych. Program był podzielony na bloki tematyczne – trudno byłoby w jednym miejscu wymienić wszystkie sesje (zaplanowano 54) i zagadnienia, jakie podejmowano w ciągu pięciu dni zjazdowych. Mimo że gospodarzem Zjazdu był przede wszystkim Uniwersytet Szczeciński, a także inne instytucje naukowe i kulturalne (jak Książnica Pomorska czy Muzeum Narodowe w Szczecinie), obradom towarzyszyło blisko sto wydarzeń o charakterze popularno-naukowym, edukacyjnym czy turystycznym. Nie zabrakło prezentacji książek, wystaw i wycieczek po mieście oraz regionie.

XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich był objęty honorowym patronatem Bronisława Komorowskiego, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.